

LÁZÁR ERVIN: SZEGÉNY DZSONI ÉS ÁRNIKA

SZKC_102_09

A SÉRTŐDÉS

A modul szerzője: Schüttler Vera

SZOCIÁLIS, ÉLETVITELI
ÉS KÖRNYEZETI KOMPETENCIÁK

2. ÉVFOLYAM

MODULVÁZLAT

Tevékenységek – időmegjelöléssel		Tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
I. Ráhangolás, a feldolgozás előkészítése					
I/a A mese megismerése					
A	A mese meghallgatása. 5 perc	Figyelmes hallgatás Empátia	Frontális osztálymunka – tanári felolvasás		P1 (Lázár Ervin: Szegény Dzsoni és Árnika – részlet)
B	A mese önálló olvasása. 10 perc	Szövegértés Figyelmes olvasás Empátia	Önálló munka – olvasás	D1 (Lázár Ervin: Szegény Dzsoni és Árnika – részlet)	
C	A mese kiscsoportban történő olvasása. 15 perc	Együttműködés Figyelmes olvasás Beszédkészség	Kooperatív tanulás – mozaik	D1 (Lázár Ervin: Szegény Dzsoni és Árnika – a meserészlet négy részre osztva)	
I/b A sértődött szereplő (Rézbányai Győző)					
A	A kiscsoportok tagjai Rézbányai Győző sértettségét próbálják kifejezni mimikával és testtartással. 6 perc	Empátia Kreativitás Utánzókézség	Kooperatív tanulás – arcforgó		
B	A sértődött Rézbányai Győző lerajzolása a meserészlet alapján. 6 perc	Alkotókészség Fantázia Empátia	Önálló munka – rajzolás	Papír, színes ceruza	

Tevékenységek – időmegjelöléssel		Tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
C	A kiscsoportok tagjai kiválogatják a megadott kártyákból a Rézbányai Győzőre jellemző szavakat. 6 perc	Összehasonlítás Megkülönböztetés Szókincs	Kooperatív tanulás – szóforgó	D2 (Rézbányai Győző jellemzése)	
II. Az új tartalom feldolgozása					
II/a Képek, rajzok szétválogatása					
A	A képeken különböző arckifejezésű emberek láthatók, a tanulók kiválasztják a sértődöttet. 5 perc	Együttműködés Empátia Vizuális észlelés Megfigyelőkészség	Önálló munka – válogatás	D3 (Képek)	
B	A tanulók a képek alapján megnevezik a különböző arckifejezésű emberek érzelmi állapotát. 5 perc	Együttműködés Empátia Vizuális észlelés Megfigyelőkészség Szókincs	Kooperatív tanulás – szóforgó	D3 (Képek)	
C	A tanulók párosítják az érzelmi állapotokat jelölő kártyákat a képeken látható arckifejezésekkel. 5 perc	Empátia Vizuális észlelés Megfigyelőkészség Szókincs	Kooperatív tanulás – szóforgó	D3 (Képek) D4 (Szókártyák)	
II/b Szituáció kitalálása					
A	A tanulók kiscsoportban történetet találnak ki arról, vajon min sértődhetett meg az előző feladatban kiválasztott személy. 10 perc	Egymásra figyelés Empátia Fantázia Kreativitás	Kooperatív tanulás – kerekasztal	A kiválasztott kép	

Tevékenységek – időmegjelöléssel		Tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
B	Történet írása vagy rajzolása arról, vajon min sértődhetett meg az előző feladatban kiválasztott személy. 10 perc	Empátia Kreativitás Fantázia Írásbeli kifejezőképesség	Önálló munka – írás, rajzolás	A kiválasztott kép, papír, ceruza	
C	A befejezetlen történet befejezése önállóan, vajon min sértődhetett meg az előző feladatban kiválasztott személy. 10 perc	Empátia Kreativitás Fantázia Írásbeli kifejezőképesség	Önálló munka – fogalmazás	A kiválasztott kép	P2 (Befejezetlen történet)
II/c Bemutató					
A	Az előző feladatban kitalált szituáció eljátszása. 10 perc	Önkifejezés Figyelmes hallgatás Tolerancia	Kooperatív tanulás – csoportszóforgó		
B	A kitalált, befejezett történetek elmondása, felolvasása. 10 perc	Figyelmes hallgatás Tolerancia	Egész csoport – bemutatás		
II/d Szövegrészek sorba rendezése					
A	A kiscsoportok összerakják a meséből vett párbeszédet megbeszélés alapján. 7 perc	Együttműködés Emlékezet Viszonyítás Sorba rendezés Logikus gondolkodás	Kooperatív tanulás – mozaik	D5 (Mondatkártyák)	

Tevékenységek – időmegjelöléssel		Tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
B	A kiscsoportok összerakják a meséből vett párbeszédet némán. 7 perc	Együttműködés Emlékezet Viszonyítás Sorba rendezés Logikus gondolkodás Önfegyelem	Kooperatív tanulás – mozaik	D5 (Mondatkártyák)	
C	A meséből vett párbeszéd összerakása egyénileg. 5 perc	Emlékezet Viszonyítás Sorba rendezés Logikus gondolkodás	Önálló munka – sorba rendezés	D5 (Mondatkártyák)	
II/e A „szíre-szóra” megsértődés értelmezése					
A	A fenti párbeszéd részletek alapján a „szíre-szóra” megsértődés értelmezése közösen. 5 perc	Egymásra figyelés Tolerancia Beszédkészség Vitakészség	Frontális osztálymunka – beszélgetés		
II/f A „szíre-szóra” megsértődött ember hangulata					
A	A „szíre-szóra” megsértődött ember hangulatának lefestése szavakkal. 15 perc	Empátia Tolerancia Kreativitás Szókincs	Kooperatív tanulás – kerekasztal	Papír, ceruza	
B	A „szíre-szóra” megsértődött ember hangulatának lefestése színekkel. 15 perc	Empátia Tolerancia Kreativitás Alkotókészség	Önálló munka – festés	Rajzlap, vízfesték, ecset, vizes tál	

Tevékenységek – időmegjelöléssel		Tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
C	A „szíre-szóra” megsértődött ember hangulatának lefestése hangokkal. 15 perc	Empátia Tolerancia Kreativitás Ritmusérzék Improvizáció	Csoportmunka – zenélés	Ritmushangszer-ek, egyéb eszközök	
II/g Saját élmény felidézése, megbeszélése					
A	A tanulók csoportokban megbeszélik, hogy voltak-e már olyan helyzetben, hogy valakire megsértődtek, és később rájöttek, hogy nem kellett volna; honnan jöttek rá, hogy felesleges volt a sértődés. 10 perc	Önismeret Emlékezet Tolerancia Empátia Figyelmes hallgatás Verbális kifejezőkészség	Kooperatív tanulás – háromlépcsős interjú		
B	Saját élmény felidézése írásban Amikor egyszer megsértődtem... címmel. 10 perc	Önismeret Emlékezet Írásbeli szövegalkotás	Önálló munka – fogalmazás	Papír, ceruza	
C	Saját élmény felidézése rajzban Amikor egyszer megsértődtem... címmel. 10 perc	Önismeret Emlékezet Alkotókészség	Önálló munka – rajzolás	Papír, színes ceruza, zsírkréta	
III. Az új tartalom összefoglalása, ellenőrzés és értékelés					
III/a Megoldások összegyűjtése					
A	Az előző kiscsoportos munka megbeszélése, majd egy érzés vagy történet elmesélése az egész osztálynak. 8 perc	Empátia Figyelem Tolerancia	Kooperatív tanulás – csoportszóforgó		
B	Történetek, rajzok bemutatása. 5 perc	Figyelmes hallgatás Tolerancia	Egész csoport együtt – bemutatás		

Tevékenységek – időmegjelöléssel		Tevékenység célja, fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök, mellékletek	
				Diák	Pedagógus
III/b Értékelés					
A	Rézbányai Győző lerajzolása vagy eljátszása, amilyenek a történet végén láthatjuk. 10 perc	Empátia Tolerancia Egymásra figyelés	Egész csoport együtt – drámajáték, rajzolás		
B	A saját élményen alapuló történetet vagy Rézbányai Győző történetét újrjátsszák úgy, hogy elkerülhető legyen a sértődés. 10 perc	Empátia Önismeret Emlékezet Kreativitás	Egész csoport együtt – drámajáték		
C	Az egész csoport saját élményeit idézi a beszélgetés során arról, hogyan reagál a sértődött emberre környezete. 10 perc	Empátia Emlékezet Önreflexió Beszédkészség	Egész csoport együtt – beszélgetőkör		
D	Az egész csoport beszélgetőkörben fogalmazza meg gondolatait Rézbányai Győző változásáról: hogyan változott meg, vajon mi az oka a változásnak. 10 perc	Kreativitás Gondolkodás Véleményalkotás Verbális kifejezőkészség	Egész csoport együtt – beszélgetőkör		

MELLÉKLETEK

DIÁKMELLÉKLETEK

D1

Lázár Ervin: Szegény Dzsoni és Árnika (Részletek) (d1)

D2

Rézbányai Győző jellemzése (d2)

D3

Képek (d1)

D4

Szókártyák

D5

Mondatkártyák

TANÁRI MELLÉKLETEK

P1

Lázár Ervin: Szegény Dzsoni és Árnika (Részletek)

P2

Befejezetlen történet

MELLÉKLETEK

P1 Lázár Ervin: Szegény Dzsoni és Árnika (Részletek)

*

Olyan szép volt az a rét, hogy boldogság volt rajta menni. Bókoltak, illatoztak körülöttük a virágok, smaragdzöld gyíkok cikkantak a fű közt.

– Csodálom, hogy egy ember se jár erre – mondta szegény Dzsoni –, pedig itt aztán jó kedvre derülnének, megtelnének a virágok illatával.

Ebben a pillanatban egy borzas, fekete üstök emelkedett ki a fű közül, egy fekete keretes szemüveg, a fekete keretes szemüveg mögött fekete keretes, búbanatos tekintet.

– És én? – mondta a borzas üstökű. – Én nem vagyok neked ember?

– Ne haragudj – mondta szegény Dzsoni –, nem vettelek észre.

A borzas üstökű fájdalmasan feljajintott.

– Dehogynem vettél észre! Láttál már messziről. Csak nem akartál velem találkozni. El akartál kerülni! És hopp fölcillant egy nagy krokodilkönny a borzas üstökű szemében.

Szegény Dzsoni csak tátogott-hápopogott.

– Dehogy akartalak elkerülni, hiszen azt sem tudom, hogy ki vagy.

– Még ez is – sírt fel a borzas üstökű –, azt hazudod, hogy nem tudod, ki vagyok.

Hogy nem tudod, hogy én vagyok Rézbányai Győző, akit mindenki nagy ívben elkerül. Mondhatott szegény Dzsoni, amit akart, Rézbányai Győző csak brummogott-kummogott, lehajtotta a borzas buta fejét, úgy meg volt sértődve, hogy még! Vigasztalgatta Dzsoni egy óráig, vigasztalta két óráig, de semmi. Rézbányai Győzőt ugyan vigasztalgathatta. Rézbányai Győző vigasztalan volt.

Másnap reggel aztán Rézbányai Győző kinyitotta a szemét, összefutottak a ráncok a homlokán – na, most min is sértődjek meg? – gondolkozott, de szegény Dzsoni megelőzte.

– Aha – mondta szegény Dzsoni –, görbén nézel rám! Unod már, hogy itt vagyok a kacsámmal, alig várod, hogy elmenjünk. Sértődötten nézett Rézbányai Győzőre. Na szegény Rézbányai Győző, ilyen kacifántos helyzetben sem volt még soha. Megelőzték a sértődésben.

– De igazán – magyarázta –, ne haragudj, Dzsoni, én nagyon örülök, hogy a kacsád itt van, én igazán nem néztem rád görbén.

– Dehogynem – mondta szegény Dzsoni –, ne magyarázz! Látom rajtad, hogy utálsz minket.

Összeroppant ám szegény Rézbányai Győző! Ilyen rettenet még nem érte. Nem ő sértődött meg, hanem rá sértődött meg valaki. Ajaj! Kapkodta a fejét szegény Rézbányai Győző, vigasztalta szegény Dzsonit, nem értette, mi történt.

– Most aztán jól túljárt az eszén szegény Dzsoni Rézbányai Győzőnek.

– Túl bizony.

– Nekünk is van olyan ismerősünk, aki szíre-szóra megsértődik?

– Van bizony.

– És miért sértődik meg szíre-szóra?

– Mert azt hiszi, hogy ő a világ közepe. Hogy csak neki lehet bánata, hogy csak ő kerülhet nehéz helyzetbe, csak ő, ő, ő. Hogy másnak is lehet valami baja, az eszébe sem jut.

*

Ha már elmentek a hétfejű tündérhez, kérjétek meg, hogy segítsen rajtam.

– Nem kell ahhoz hétfejű Tündér – mondta szegény Dzsoni. – Csak az kell hozzá, hogy ne sértődj meg minduntalan. Ha valaki szomorúan néz rád, ne az orrod húzd fel, hanem kérdezd meg, mi baja. Talán még segíteni is tudsz rajta.

– Én segíteni?

– Persze, hiszen rajtunk is segítettél.

Ámulva nézett rájuk Rézbányai Győző, a fekete keretes tekintetéből fénylő tekintet lett. Hosszasan integetett szegény Dzsoni meg Árnika után, aztán kiabálni kezdett:

– Emberek! Emberek! Gyertek a rétemre!

Az emberek eleinte gyanakodtak; naná; hogy megsértődhess valakire – gondolták magukban, de aztán csak közelebb merészkedtek, s amikor látták, hogy Rézbányai Győző nem sértődik meg, nagy boldogan beszélgetni kezdtek vele. Rézbányai Győző is nagy boldogan beszélgetett, még vicceket is mesélt.

P2 Befejezetlen történet

Egy kellemes tavaszi napon egy család kirándulni ment a közeli rétre. A gyerekek hamar elfáradtak...

